

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 3 mars 1925 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckta motioner om pensioner eller understöd åt vissa i riksdagens tjänst anställda befattningshavare samt änkor efter sådana befattningshavare.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade motioner angående pensioner eller understöd åt vissa hos riksdagen anställda befattningshavare samt änkor efter sådana befattningshavare.

l:o.

I en inom första kammaren av herr *Clason* jämte tre av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 67 har hemställts, »att riksdagen må besluta, att till en var av notarierna i första kammarens kansli *A. Göransson* och friherre *O. T. Hermelin* må från och med månaden efter den, då han upphör att uppbära arvode i riksdagens tjänst, få såsom årlig pension under hans återstående livstid utgå från riksgäldskontoret ett belopp av 1,800 kronor, att påföras förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus».

*Ang.
pensioner åt
stenograferna
friherre O. T.
Hermelin och
A. Göransson.*

Till stöd för detta förslag har i motionen erinrats, att riksdagen tidigare i vissa fall beviljat pensioner åt befattningshavare, som under en lång följd av år varit anställda hos riksdagen.

Härefter anföra motionärerna följande:

»Nu föreligga åter fall, då riksdagen synes böra tilldela pension åt två befattningshavare, som under en mycket lång följd av år troget tjänat densamma. Det gäller denna gång två notarier i första kammarens kansli.

Den ene, f. d. sekreteraren i arméförvaltningen *Axel Göransson*, som är född den 14 januari 1854 och alltså fyllt 71 år, antogs till kanslist hos första kammaren 1886 och blev notarie (stenograf) därstädes 1887 samt har alltså sedan dess tjänstgjort såsom sådan. Med innevarande riksdag har han varit i riksdagens tjänst under fyrtio år och under 47 lagtima eller urtima riksdagar. Han åtnjuter sedan 1921 pension från statskontoret å 4,600 kronor jämte dyrtidstillägg.

Den andre, kanslisekreteraren friherre *Olof Tryggve Hermelin*, som är född den 3 augusti 1856 och således i år fyller 69 år, blev kanslist hos första kammaren 1883 och notarie (stenograf) 1885 samt tjänstgör alltjämt såsom sådan. Hans tjänstår uppgå alltså, med innevarande riksdag, till fyrtiotre, riksdagarnas antal till femtio. Vid 1922 års riksdag erhöll han såsom amanuens i försvarsdepartementet pension av 1,350 kronor jämte dyrtidstillägg.

Den tjänstgöring kamrarnas stenografer hava att fullgöra är, som bekant, både fysiskt och psykiskt i hög grad krävande och ansträngande. Båda ha utfört den med plikttrohet, skicklighet och noggrannhet. Att ett arbete av denna art vid den ålder de numera uppnått hotar att bliva för ansträngande, är emellertid självfallet. Likasom i de föregående ovan relaterade fallen synes oss erkänsla och billighet kräva, att de få i form av pension mottaga ett uttryck av riksdagens uppskattning av deras långvariga och plikttrogna arbete.

Notariearvodet i kamrarna är dagarvode, vars slutsumma för riksdag alltså i någon mån betingas av riksdagens längd. Det har under de tre senaste riksdagarna uppgått för vardera till i medeltal 2,736 kronor per år, dyrtidstillägg oberäknat. Om pensionsbeloppet sättes till två tredjedelar av arvodet, skulle det uppgå till 1,800 per år. Vi finna ett sådant belopp skäligt, och vilja alltså föreslå detta. Tillika synes det oss lämpligt, att det får för var och en av dem utgå såsom årlig pension från och med månaden näst efter den, under vilken han upphör att uppbära arvode i riksdagens tjänst.»

Utskottet.

Den hos riksdagen, dess kamrar och utskott samt kansli anlitade personalen innehar såsom bekant icke fast anställning utan antages i mån av behov tillfälligt för varje riksdag. I stor utsträckning bestrides ifrågasvarande arbete av statstjänstemän, vilka vid sidan av och med tillfällig ledighet från sin statstjänst åtaga sig anställningen hos riksdagen mot en ersättning, som i allmänhet torde överstiga avlöningen vid innehavande statsbefattning. Att en även under längre tid innehavd anställning i riksdagens tjänst i och för sig skulle kunna anses berättiga till erhållande av särskild pensionsförmån bör under sådana förhållanden av principiella skäl icke ifrågakomma. Utskottet måste därför ställa sig i hög grad betänksamt mot varje förslag, som kan vara ägnat att medföra prejudicerande verkan i sådan riktning. I de enstaka fall, då riksdagen tidigare beviljat pensioner åt befattningshavare, som under lång tid innehaft anställning hos riksdagen, torde anledningen därtill enligt utskottets förmenande närmast vara att söka antingen i att befattningshavarens verksamhet ansetts hava varit av särskild betydelse för riksdagens arbete eller att befattningshavaren funnits vara i behov av något understöd.

Då utskottet haft att från de utgångspunkter, som här antytts, bedöma det i förevarande motion väckta förslaget, har utskottet funnit sig icke kunna tillstyrka, att särskild pension på grund av riksdagstjänstgöringen skulle beredas notarien Göransson, vilken, såsom i motionen uppgivits, i egenskap av f. d. sekreterare i arméförvaltningen uppbär pension från statsverket till belopp av 4,600 kronor årligen förutom dyrtidstillägg.

Vidkommande härefter förslaget om pension åt notarien friherre Hermelin åtnjuter denne, såsom i motionen antytts, i egenskap av f. d. amanuens i försvarsdepartementet enligt medgivande av 1922 års riksdag en årlig pension av 1,350 kronor förutom pensions- och dyrtidstillägg. Med hänsyn till den jämförelsevis ringa pensionsförmån, som sålunda tillkommer friherre Hermelin, har utskottet funnit sig böra förorda, att denne på

grund av sin långvariga anställning hos riksdagen tillerkännes ett årligt understöd under sin återstående livstid. Detta understöd synes skäligen böra bestämmas till 1,400 kronor eller samma belopp, som av 1923 års riksdag beviljats f. d. registratorn i första kammarens kansli W. Geete. Understödet torde, i anslutning till vad tidigare i liknande fall ägt rum, böra anvisas från förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus och utgå från och med kalenderåret näst efter det, varunder friherre Hermelin sista gången tjänstgör hos riksdagen. Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

a) att riksdagen, i anledning av förevarande motion I: 67, må medgiva, att till notarien i första kammarens kansli, kanslisekreteraren friherre Olof Tryggve Hermelin må från och med kalenderåret näst efter det, varunder han sista gången tjänstgör hos riksdagen, under hans återstående livstid av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus utgå ett årligt understöd av ettusen fyrahundra kronor; samt

b) att förenämnda motion I: 67 i övrigt icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2:o.

I en inom första kammaren väckt motion nr 1 har herr *von Geijer* hemställt, »att riksdagen måtte bevilja kanslirådet O. E. Paulis änka *Hilma Vilhelmina Pauli* ett understöd av 600 kronor årligen att från riksgäldskontoret utgå under hennes återstående livstid».

I motiveringen har anförts, bland annat, följande:

»Kanslirådet Pauli, som avled i januari 1910, hade under en mycket lång tid innehaft anställning vid riksdagens tryckeriexpedition. Han tjänstgjorde nämligen därstädes år 1867 såsom motläsare och under åren 1868—1880 såsom korrekturläsare. Efter ett uppehåll av fem år (1881—1885), varunder Pauli ej innehade någon anställning vid tryckeriexpeditionen, antogs han år 1886 till expeditionens föreståndare och innehade sedermera denna befattning till slutet av 1909 års riksdag. Sammanlagt har Pauli således tjänstgjort hos riksdagen under en tid av ej mindre än 38 år. Den avlöning, han senast åtnjöt i egenskap av tryckeriexpeditionens föreståndare, uppgick till 15 kronor om dagen eller omkring 450 kronor för månad.

Bouppteckningen efter kanslirådet Pauli utvisade en behållning av 2,730 kronor. Den pension, änkefru Pauli uppbar efter honom, uppgår till 720 kronor årligen jämte dyrtidstillägg därpå, vilket för år 1923 utgjorde 440 kronor. Därjämte har hon några gånger erhållit ett tillfälligt understöd av 200 kronor från Frimurareorden; detta har dock ej utgått regelbundet för varje år. Utöver de nu angivna beloppen har fru Pauli, som uppnått en ålder av 75 år, ej någon inkomst eller utsikt att från annat håll erhålla sådan. I sitt äktenskap hade makarna Pauli en son, som för närvarande

Ang.
årligt under-
stöd åt
kansli rådet
O. E Paulis
änka.

tjänstgör såsom korrekturläsare vid riksdagens tryckeriexpedition men eljest icke har någon stadigvarande anställning. Sonens ekonomiska ställning är sådan, att han ej kan bidraga till moderns uppehälle. Ej heller kan dylikt bidrag påräknas från andra anhöriga till henne.»

Beträffande vissa vid motionen fogade bilagor får utskottet hänvisa till densamma.

Utskottet.

Då kanslirådet Paulis anställning hos riksdagen icke varit av den art, att den skulle hava för honom själv kunnat grunda rätt till pension, och i betraktande av den långa tid — omkring 16 år — som förflutit, sedan han lämnat denna anställning, har utskottet funnit sig icke böra förorda, att på grund av berörda anställning pension eller understöd skulle tilldelas hans änka, vilken för övrigt, på sätt i motionen omnämmts, åtnjuter henne författningsenligt tillkommande pension i anledning av mannens statstjänst. Utskottet anser sig alltså böra avstyrka bifall till motionärens förslag och hemställer,

att förevarande motion I:1 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

3:o.

*Ang.
årligt under-
stöd å vakt-
mästaren J.
A. Maniettes
änka.*

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren under nr 29 av herrar *von Geijer* och *Rune* och den andra inom andra kammaren under nr 30 av herrar *af Ekenstam* och *Hagman*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta, »att till J. A. Maniettes änka *Emma Matilda Maniette*, född Olsson, måtte från och med den 1 februari 1925 under hennes återstående livstid, så länge hon förbliver ogift, utgå ett årligt understöd av 500 kronor».

I motionen anföres bland annat:

»Den 6 januari innevarande år avled vaktmästaren J. A. Maniette. Maniette har allt sedan 1882 eller sammanlagt 43 år haft anställning vid riksdagens tryckeriexpedition som vaktmästare samt under de tider riksdagen eller kyrkomöte icke varit samlade bestritt ordinarie tjänst dels som vaktmästare och förste vaktmästare i civildepartementet, dels, efter departementalreformens genomförande, som förste expeditionsvakt i socialdepartementet. Från sistnämnda befattning erhöll han den 1 mars 1923 efter uppnådd pensionsålder avsked med pension.

Efterlevande äro hustrun *Emma Matilda Maniette*, född Olsson, samt en till myndig ålder kommen son.

Hustrun, som är född den 4 november 1860, är berättigad till en årlig pension från civilstatens änke- och pupillkassa av 200 kronor. Sonen har haft anställning vid statens järnvägsbyggnader i Norrland och vid Tomteboda, men är för närvarande utan fast arbete.

Enligt inhämtade upplysningar finnes ingen nämnvärd behållning i boet.»

Att riksdagen på grund av den anställning av tillfällig natur, som vaktmästaren Maniette — låt vara under en lång följd av år — vid sidan av sin ordinarie statstjänst innehåft i riksdagens tryckeriexpedition, skulle bereda särskild pensionsförmån åt hans änka, anser sig utskottet av principiella skäl icke kunna tillstyrka. Emellertid har utskottet funnit sig böra förorda, att änkan Maniette i betraktande av hennes svaga ekonomiska ställning och med anledning av mannens långvariga anställning i riksdagens tjänst må, i likhet med vad under senare år i några fall medgivits beträffande änkor efter avlidna vaktmästare i riksdagens tjänst, tilldelas en gratifikation en gång för alla; och synes denna gratifikation böra bestämmas till samma belopp, som beviljats i nyssnämnda fall eller 1,000 kronor, att utgå från förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av förevarande motioner I: 29 och II: 30, må åt vaktmästaren hos riksdagens tryckeriexpedition J. A. Maniettes änka Emma Matilda Maniette, född Olsson, såsom gratifikation anvisa ett belopp av ettusen kronor, att utgå av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus.

Stockholm den 3 mars 1925.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar *Lindley*, *Johansson* i Friggeråker, *Peltersson* i Olovstorp, *Dalberg*, *Berge*, *Andersson* i Hägelåkra och *Lindgren*; samt

av andra kammaren: herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Bäcklund*, *Olsson* i Berg, *Lovén*, *Ryberg*, *Kloo*, *Johansson* i Edsbyn och *Ernfors*.